4
(3642)
21. 2. 2025
Cena 0,50 €

НОВЕ ЖИТТЯ

DVOJTÝŽDENNÍK RUSÍNOV-UKRAJINCOV SR • ДВОТИЖНЕВИК РУСИНІВ-УКРАЇНЦІВ СР

Час випробувань

Коли від родини хтось відходить, настає смуток, роздум, вдячність, запитання, примирення із ситуацією. Розпад родини?

Такі думки і почуття викликає стан членської бази первинних організацій Союзу русинів-українців Словацької Республіки в Пряшеві, або колишнього Культурного союзу українських трудящих (КСУТ).

У кожної організованої групи людей, спілки, союзу, є свої правила, свій статут. У таких громадських об'єднань є спільна мета роботи, презентації своїх дій чи прямування в рамках самої організації і в рамках країни, в якій вони існують. Їх основою є членська база, її участь в житті організації. Як членська база відноситься до неї, такою вона виступає перед ширшою громадою, користується успіхами чи невдачами, що може вести навіть до її розпаду.

В своїх початках КСУТ в самому місті Пряшеві об'єднував сотні людей, що знайшли тут своє місце перебування. Це були люди, які тут знайшли роботу, а також учні середніх та вищих шкіл з різних сіл і міст північно-східної Словаччини, здебільшого з регіонів, де розмова велась на українських діалектах. Молоді люди знайомились, об'єднувались через участь в різних програмах, їхні діалекти були посередником і наповненням позашкільного і позаробочого часу. Була можливість показувати власний художній талант, звичаї, що походять з їхніх сіл, в програмах різних фестивалів, свят, оглядів, змагань, організатором яких був КСУТ, а нині є СРУСР. В рамках колективів співацьких, танцювальних, драматичних презентували культуру регіонів, звідки походили.

Ця організація була для них і добрим помічником чи порадником при влаштовуванні на роботу після закінчення навчання в школах.

СРУСР уже багато років організує і реалізує програми з усіх жанрів культури русинів-українців - Свято русинсько-української культури у Свиднику, Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини в Камйонці, Фестиваль духовної пісні в Снині, конкурсний огляд співаків народних пісень «Маковицька струна» в Бардієві та Пряшеві, Фестиваль драми і художнього слова ім. О Духновича, який намагається утримувати українське слово у молоді, але і дорослих. СРУСР започаткував програму «Не забудь свою колиску», з котрою приходить до менших сіл, щоб і там згадати визначних діячів, людей різних професій, що походять з їхнього села. А програма «Незнайомі знайомі» приносить відомості про людей, які живуть близько нас, але нам про них не відомо все, що може зацікавити.

Держава часом міняла ставлення до таких організацій, як колишній КСУТ, міняла ставлення до національної меншини українців, «Русинська оброда» поставилась до позиції самостійної нації. Змінилось ставлення людей до української національності, а тим і до організації, яка об'єднує русинів-українців.

Констатувати такий стан – сумна справа, але думаючи глибше, зміни настають у світі, то не обійшли ані нашу організацію.

Чекати вдячність? Минуло багато років з того часу, коли можна було таке очікувати. Інший режим – інакші взаємні відносини між людьми. Чимало колишніх членів КСУТ - СРУСР уже не стало, інші в похилому віці, коли від них вже не можна очікувати активну роботу.

А молодші – новий спосіб життя в суспільстві не мотивує виділятись чи об'єднуватись у таких культурно-суспільних організаціях. Асиміляція зробила своє, виховання в духу національної гордості не вдається, а від держави підтримки майже немає.

Родина членів організації СРУСР зменшується. Якщо говорити конкретно, членські збори пряшівських первинних організацій СРУСР номер 1 і 2, що відбулися у п'ятницю, 14-го лютого ц.р., відкрили всі ці карти нашого існування. Охота залучити у роботу чи ініціативу молодше покоління – не дуже вдається. Виходячи з дискусії, до наведених питань були пропозиції чи задуми, як знайти спосіб залучення молодих українців, біженців до роботи організації, до зустрічей в Словацько-українському культурно-інформаційному центрі в Пряшеві. В сучасному їх в Пряшеві знаходиться багато, але дорога до них досить складна, оскільки у них є свої проблеми з прожиттям, їм потрібно займатися своїми дітьми, їхнім навчанням в школах.

Залишається примиритись із ситуацією? Розпадається родина членів СРУСР? Покаже час і підтримка членської бази.

Голова Регіональної ради СРУСР в Пряшеві Андрій Яцканин дякував ініціативним членам за їхню допомогу у реалізації виконаних акцій та за всю роботу в рамках організації в пройденому 2024 календарному році. Жодну з таких допоміжних праць організація не здатна фінансувати, оскільки держава не виділяє субсидії на діяльність культурно-національних організацій, лише на проєкти, які торкаються організування культурних акцій та видавничої справи. Він закликав до дальшої співпраці і до реалізації планованих акцій у поточному 2025-ому році, календар яких схвалили членські збори.

-є.о.-

Під час роботи членських збрів пряшівських первинних організацій СРУСР номер 1 і 2. Частина присутніх.

Європарламент засудив фальсифікацію історії

Європейський парламент проголосував за резолюцію щодо дезінформації та фальсифікації історії з боку Росії, які використовуються для маніпулювання громадською думкою та виправдання війни проти України.

Резолюцію схвалили 23 січня 2025 р. Під час дебатів євродепутати наголосили, що Кремль систематично використовує викривлення історичних фактів як зброю у своїй гібридній війні. Особливу увагу парламентарі звернули на те, як Росія намагається заперечити саме існування української нації та державності.

«Дезінформація є фундаментальною частиною російської військової діяльності. Фронт цієї гібридної війни проходить через наші демократії, університети, парламенти, медіа та інші інституції. Вона спрямована на створення недовіри та розпалювання внутрішніх розбіжностей», – наголосила верховна представниця ЄС з питань безпеки і зовнішньої політики, колишня прем'єр-міністерка Естонії Кая Каллас.

Депутати також відзначили, що російська пропаганда намагається переписати історію не лише України, але й інших європейських країн. Зокрема, Росія заперечує факт окупації країн Балтії в 1940 році, стверджуючи, що вони «добровільно приєдналися» до СРСР. Щодо Польщі – продовжує заперечувати відповідальність за Катинський розстріл та намагається представити напад на Польщу в 1939 році як «визволення». У випадку з Чехією та Словаччиною – поширює наратив про те, що введення військ у 1968 році було нібито спричинено діями українців, які були в окупаційних частинах радянської армії та Політбюро радянської комуністичної партії.

«Путін використовує історію як військові підрозділи», – зазначив польський євродепутат Анджей Халіцький.

Парламентарі закликали до посилення протидії російській дезінформації та підтримки незалежних ЗМІ. У резолюції також підкреслюється важливість збереження історичної правди та протидії спробам виправдати агресію через маніпуляції з історичними фактами.

Дж.: Радіо Свобода.

Словаччина відкриває стипендії для українців

У 2025/2026 навчальному році уряд Словаччини пропонує стипендії для українців на навчання та наукову працю. Програма співробітництва включає різні можливості для студентів, аспірантів та викладачів.

Що пропонують?

- **15 стипендій** для студентів бакалаврату та магістратури (від 1 до 10 місяців).
- **6 стипендій** для студентів 5 курсу Ужгородського університету на навчання на вчителів словацької мови (1 семестр).
- **15 стипендій** для аспірантів та викладачів на проведення наукових досліджень (від 1 до 10 місяців).
- **10 стипендій** на літню школу з вивчення словацької мови та культури (серпень 2025 р.).

Заявки можна подавати до **1 квітня 2025 року**. Для цього потрібно подати документи в електронному та паперовому вигляді. Список необхідних документів та деталі розміщено на сайті Міністерства освіти Словаччини.

Також передбачено спрощену процедуру отримання візи для тих, хто залишається у Словаччині понад три місяці.

Через воєнний стан в Україні виїзд студентів чоловічої статі призовного віку обмежений.

Дж.: Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

Планують відкрити перетин кордону в Уличу

Як інформує сайт Mukachevo.net, пункт пропуску «Улич - Забрідь» дасть змогу з'єднати велоінфраструктуру Словаччини та Польщі із Закарпаттям. Побудувати та відкрити його планують до 2030 року.

Будівництво нового пункту пропуску на кордоні з Словаччиною включили до Стратегії розвитку та розбудови прикордонної інфраструктури з країнами Європейського Союзу та Республікою Молдова до 2030 року.

Перехід «Забрідь-Улич» на території Великоберезнянського району буде працювати для пішоходів та велосипедистів, – зазначають у стратегії.

-р-

Про сучасність і минуле України

У вівторок, 11.02.2025, у приміщенні клубу А4 у Братиславі відбулися дебати з історії боротьби України за свою незалежність, організовані редакцією журналу «Historická revue» у співпраці з Посольством України в Словаччині. Саме лютневий номер цього фахового видання присвячений ключовим подіям формування української мужності перед лицем лихоліть режимів та амбіцій сусідів протягом більш ніж тисячолітнього періоду, починаючи з Київської Русі. У дискусії взяли участь Олександр Дулеба зі Словацького товариства зовнішньої політики, Юрай Марусяк з Інституту політичних наук Словацької академії наук та Анастасія Лузаниця, яка навчається в аспірантурі в Словацькій академії наук.

Вступне слово належало Його Високоповажності пану Мирославу Кастранові, Послу України в Словаччині. Дебати тривали понад дві з половиною години і привернули увагу десятків допитливих людей як з академічної, так і з неакадемічної спільноти. Було підтверджено важливість проведення дебатів про сучасність і минуле України, її пізнання у словацькому середовищі з метою розвінчання багатьох міфів і напівправди.

Редакція журналу, а також запрошені учасники дискусії вказали на необхідність продовження подальшої дискусійної та просвітницької діяльності на благо відносин між народами обох країн.

Михайло ЧУКАН.

Тарас Шевченко на сторінках журналу «Čechoslovan»

(З нагоди 211 річниці з дня народження поета)

Літературознавець Михайло Мольнар (1930 – 2006) протягом всього свого життя систематично досліджував чесько-словацько-українські взаємини в галузі історії, літературознавства, етнології та фольклористики, був одним з тих, хто розкрив знайомство чехів та словаків з творчістю Тараса Шевченка. Про це свідчать такі його дослідження «Про чеських знайомих Тараса Шевченка», «До 100-річчя празького видання «Кобзаря» Т. Г. Шевченка», «Маловідомий документ про празьке видання «Кобзаря», «Зденєк Неєдлий про Тараса Шевченка» та ін. Проте етапною науковою працею М. Мольнара стала монографія «Тарас Шевченко у чехів та словаків».

У зв'язку з творчістю Тараса Шевченка у чехів нашу увагу привертає чеський журнал «Čechoslovan», який виходив у Росії з 1911 року під назвою „Vše pro českou větev na Rusi". У статті «Taras Ševčenko. K 50 letému výročí umrti» («*Čechoslovan: časopis Čechů v Ruské říši*. Kijev: V. Švihovský, 25.02.1911, **1**(3) авторка (криптонім – L.) замислюється над значенням творчості Тараса Шевченка для чехів і вивертає погляд про незрозумілість української мови для чехів. У зв'язку з цим авторка, між іншим, пише: «*… čteni ukrajinských veršů nedělá mi nižádných obtíží, ač jsem se tomuto jazyku nikdy neučila. Bude mne těšit, vzbudi-li můj článek aspoň malý zájem a pochopení snah našich sousedů Ukrajinců (Malorusů)*». В підсумку статті вона наголошує: «*… Celá Ukrajina vděčně vzpomíná svého velkého syna, a každý dobrý Slovan s úctou skloní hlavu, když slyší jméno básníka, jenž tolik trpěl a tak vroucně si přál, aby Slovanstvo bylo silné, svobodné a sjednocené!*».

Ідея слов'янства остаточно пішла у минуле. Воєнні дії північного сусіда в Україні поставив остаточну крапку за цим міфом. Чехи в російській імперії на власному досвіді переконались, що і самим чехам потрібно захищати свої права перед лицем загрози, яка нависає над ними. Про це свідчать сторінки журналу «Čechoslovan». Він ставив перед собою завдання підтримки чеських об'єднань у Росії та пробудження інтересу чеської меншини до культурних, економічних і політичних подій. Ситуація змінилася з

Čechoslovan

Taras Ševčenko.

Taras Ševčenko.

початком Першої світової війни. З 1916 року газета виходила під новим гаслом «Neodvislý listy boje za samostatnost naroda» («Незалежний журнал боротьби за незалежність нації»). Як довідуємось з чеської Вікіпедії, у той час редактором «Čechoslovana» був Венчеслав Швіговський, один з перших організаторів чехословацького опору в Росії. Гашек працював у чехословацькому виданні з невеликими перервами з 10 липня 1916 р., коли була опублікована його гумореска «Osud pana Hurta», до початку 1918 р., оскільки останнє оповідання Гашека „Čung Jungu: O bleše a císaři Ihangovi" «Čechoslovan» надрукував у № 4 від 24 лютого 1918 року.

Співробітником Гашека був також Бржетислав Гула (Břetislav Hůla), який після смерті Гашека став першим гашекологом і швейкологом.

Мирослав ІЛЮК.

Незабутній Микола Мушинка (1936 -2024) - спогад

Це був 1977 рік. Для мене він був знаменний тим, що я почав працювати методистом з танців у Крайовому освітньому центрі в Кошицях, де Зорка Базовська вже кілька років працювала методистом зі співу та музики. Через деякий час вона отримала листа, яким хотіла поділитися з нами лише «по секрету». Це було запрошення, в якому йшлося (перекажу коротко): „Mykola Mušinka, Pastier hovädzieho Dobytka rezervný, Vás pozýva na stretnutie..."і так далі. Запрошення справді було від пастуха, тобто кандидата наук, коли він займався скотарством як джерелом свого існування. Зорка вже була з ним знайома і знала, що відбувається. Він був у чорному списку незручних. Це був мій перший контакт з невідомою людиною, з якою я згодом познайомився особисто. Наше знайомство поглибилося, між нами зав'язалася справжня, глибока дружба.

1990 рік - це рік заснування Східнословацької фольклорної асоціації (Východoslovenského folklórneho združenia - VSFZ), і Микола Мушинка був там, він став індивідуальним членом і був членом до самої смерті. Багато людей особисто контактували з ним на спільних зустрічах індивідуальних членів під назвою «Залесанка». Коли у нього не було важливих робочих обов'язків, він не пропускав жодної зустрічі. Високоосвічений, з широким кругозором, зі званням академіка, він ставився до всіх однаково. Він випромінював надзвичайно рідкісну скромність. Він мав великий дар оповідача. Зворушливі історії, які приносило йому життя, вимагали, щоб їх слухали знову і знову. Вони також стосувалися його видавничої діяльності, документування його досліджень, але в них не було бравади, поблажливості чи снобізму. Радше він орієнтувався на тих, хто пропонував йому ці історії, і міг з усмішкою звернутися до нас, своїх слухачів.

Він справді багато знав про традиційні форми народної культури. Я мав честь бути гостем у нього вдома, коли ми годинами розмовляли на цю тему. Якщо він хотів проілюструвати щось зі своєї видавничої діяльності, то звертався до коханої дружини Маґди: «*Будь ласка, знайди мені те і те*». Він казав: «*Моя дружина - мій секретар, тільки вона знає, що і де у нас є в бібліотеці*». І не тільки це. Пара пана і пані Мушинка була настільки вдало підібрана, що пані Маґда вже заздалегідь під час розмови відчувала, що за мить Миколі знадобиться якась із книжок на цю тему для уточнення, і та, що вже чекала на столі, одразу ж опинялася під рукою (бо Микола не знайшов би її так швидко, та й чи знайшов би взагалі).

У двотижневику русинів-українців «Нове життя» в рубриці «Охоронці традицій» Микола писав статті, які присвячував захисникам традиційної народної культури. В одній з них він вмістив статтю про мою діяльність, яку добре знав. Його також заохотило включення і презентація теми «Танці русинів і українців Словаччини» в проєкті «Антологія фольклору», який завжди проводиться кожні два роки на іншу тему. Мені було особливо приємно, тому що він дуже пристрасно описав моє ставлення до традиційної народної культури, а особливо до культури русинів-українців, якою я займаюся вже майже 48 років. А також тому, що звання «захисника» мені надала людина, яка була для мене прикладом і зразком для наслідування в цій сфері.

20 лютого 2025 року Миколі виповнилося б 89 років.

Микола Мушинка був цінний ще й тим, що був активним у своїй родині. Не тільки дружина Маґда, але й син прожили його життя разом. Син Олександр (Mgr. Ph. D., univer. doc.), сьогодні культурний антрополог і експерт з русинсько-української та ромської проблематики, був і залишається через свого батька Миколу в контакті зі світом досліджень у галузі духовної та матеріальної культури.

Дякую, родино Мушинків, за те, що прийняли мене як друга у свою сім'ю.

Лацо БАЧИНСЬКИЙ.

***Про автора:** Ладіслав Бачинський - відомий словацький культурно-освітній діяч, дослідник в галузі традиційної народної культури, хореограф, сценарист і режисер фольклорних програм.*

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ

24 січня в Братиславі відбувся вечір, присвячений пам'яті визначної людини, лікаря, проф. Василя Грицака, примара та консіліара гострої кардіології Кардіологічної клініки Національного інституту серцево-судинних захворювань (NÚSCCH) в Братиславі, члена Словацької та Європейської спілки кардіологів. Якраз у січні, п'ятого числа, був би день його народження.

Проф. Василь Грицак (5. 1. 1956 – 14. 10. 2021).

Вечір відбувся символічно на Медичному факультеті Університету Коменського, де студіював проф. В. Грицак, в Лазіанського авдиторії під захистом пана декана МФ УК проф. Юрая Пайєра, PhD., MPH, FRCP, FEFIM.

Вечір організувала, вела і приготувала як сценарій, так і музичні номери, сестра покійного професора, Оксана Грицак Звінек. Згадка була переплетена віночком спогадів визначних лікарів, колег, приятелів, згадкою сестри Оксани, піаністки, педагога Консерваторії та Високої школи музичного мистецтва (VŠMU - ВШММ) в Братиславі.

Урочисте слово виголосив директор NÚSCCH інж. Монгі Мсоллі. Було дуже цікаво чути, як він згадує про покійного професора. Розповідав про різні ситуації, коли було потрібно взятися за справи чесно, як професор рискував майже своєю позицією, але не відступав, бо завжди стояв на стороні правди.

Своїми спогадами поділився і проф. Федір Шимко, канд. наук, предноста патологічної фізіології МФ УК. Якраз він згадував про часи

о. Скиба.

студій на медичному факультеті, як проф. В. Грицак був між першими на екзаменах і як його питали: «Василю, як було?» Відповів, хто знає, той знає… Проф. Ф. Шимко сказав, що не має сумні спогади, що багато гарного вони пережили. Згодом поділився спогадами проф. Я. Мурин, який з особливою теплотою згадував про В. Грицака як лікаря, приятеля, християнина і борця за справедливість.

Сестра проф. Грицака, Оксана, презентувала збірку віршів, яку написала, присвятила і видрукувала для свого дорогого брата. Вірші зачитала з чуттям і теплотою душі пані Марта Каконі, та сама Марта, завдяки якій гарно, достойно і на високому рівні пройшли концерти Музично-драматичного ансамблю Тараса Шевченка в Братиславі.

Ілюстраторові книжки МУД-р Мілошеві Сметані, який був однокласником проф. Грицака ще в гімназії, обставини не дозволили бути на вечорі, але для вечора він виготовив відеозапис про період навчання.

Дуже цінною була присутність на вечорі о. Скиби, вікарія греко-католицької єпархії в Братиславі. У своєму слові він сказав, що професор був у третьому ряді Василіянів від 2. 4. 2012 р. Отець Скиба нам залишив для медитації думку, що він як священник не лише проповідує, але і багато слухає, коли розмовляє з вірянами, і акцентував на словах: «Для мене було гарно чути слово людини, яка має відношення до Бога».

На фото (зліва): Оксана Грицак Звінек, Марта Каконі, інж. Монгі Мсоллі.

Музичні виступи були бальзамом для душі, і публіка – як родина Грицака, так і приятелі, знайомі, колеги з лікарні та з МФ УК – нагородила виступи митців довготривалими оплесками. Першим музичним номером прозвучала як з неба «Аве Марія» Джуліо Каччіні у прекрасному виконанні сопраністки, керуючої вокального відділу Церковної консерваторії в Братиславі пані Марії Заїчкової Краликової.

Другим номером була «Мелодія» Мирослава Скорика у виконанні студентки ВШММ з України Соломії Шагай за витонченої гри на скрипці. Третім музичним номером була «Елегія» Жюля Массне – виконавці: сопрано – Ніна Крижова, студентка ВШММ і Себастіан Котек – скрипка, студент Консерваторії в Братиславі. Серце радувалось від виступів молодих артистів.

Вечір після офіційної частини продовжився дружньою розмовою. На завершення програми сестра Василя Оксана в близькому родинному колі сказала про брата Василя: «Братику мій, не забуваємо про Тебе, дякуємо, що Ти своїм особистим прикладом втішав нашу родину, що так багато залишив і виконав для медицини, для людей. Вічная Тобі пам'ять і блаженний покій! Ти навіки в нашім серці!»

О. З., Братислава.

Павло Федака – 80-річний

Павло Федака – один з фундаторів Закарпатського музею народної архітектури та побуту і відіграв визначну роль у його створенні та розвитку. У численних виїздах та експедиціях провів етнографічне обстеження понад 400 сіл у різних районах Закарпаття, зафіксував і описав сотні пам'яток народного будівництва 18 – першої половини 20 ст., частина з яких встановлена в експозиціях Закарпатського музею народної архітектури та побуту, Львівського музею народної архітектури та побуту, Національного музею народної архітектури та побуту України, зібрав особисто для Закарпатського скансену понад 3,5 тисячі цінних експонатів – виробів народного мистецтва, знарядь праці, предметів побуту тощо.

Працюючи в обласному краєзнавчому музеї, став ініціатором створення і автором концепції, структури та тематичного плану експозиції меморіального музею Президента Карпатської України, Героя України Августина Волошина, урочисто відкритого в Ужгородському замку 14 березня 2002 р., організатором і науковим керівником широкомасштабного краєзнавчого обстеження сіл Закарпатської області, проведеного науковими працівниками Закарпатського краєзнавчого музею у 1994-2008 роках, засновником, укладачем і науковим редактором 8-ми випусків наукового збірника Закарпатського краєзнавчого музею (1995-2008), автором концепції нової експозиції Закарпатського краєзнавчого музею (1989-1990), ініціатором створення, автором концепції і тематичної структури Закарпатського історико-культурного музею-заповідника (1987-1989) та ін. Останні два грандіозні наукові проекти, через різні причини, на жаль, свого втілення у життя не отримали.

До його помітних здобутків на посаді директора Національного музею народної архітектури та побуту України слід віднести: проведення у жовтні 2009 р. міжнародної наукової конференції «Народна культура України: традиції і сучасність» за участі 108 народознавців з різних областей України та 5-ти європейських країн, укладення, редагування та видання у 2010 р. поважного наукового збірника матеріалів цієї конференції обсягом 60 обліково-видавничих аркушів, організацію у жовтні 2011 р. міжнародної наукової конференції «Проблеми дослідження, збереження, охорони і популяризації пам'яток народної архітектури України» за участю 80 етнологів і музеєзнавців з більшості областей України та 4 європейських країн; укладення, редагування та видання у 2011 р. унікального наукового збірника «Джерела до української етнології» (матеріали польових досліджень працівників музею, починаючи з 1969 р.) – першого такого видання в історії музею; реставрацію за рахунок зароблених музеєм коштів понад 70 стародавніх пам'яток (будівель-експонатів); організацію більш як 60 традиційних велелюдних народних свят, днів народних майстрів, промислів і ремесел; розробку концепції розвитку музею та програми його подальшої діяльності; детальне обґрунтування прикладного характеру досліджень музею, шляхів оживлення експозицій за рахунок приведення у дію водяних і вітряних млинів, кузні, олійниць тощо; запровадження для екскурсійного обслуговування, зважаючи на величезну територію (130 га), електромобілів – вперше в історії музею та ін.

Ювіляр є автором і співавтором 45 книжок і брошур наукового, науково-популярного, краєзнавчого та іншого характеру, серед них – «Народне житло українців Закарпаття XVIII-XX століть» (два видання – 2005 і 2008 р.), «Народна архітектура Українських Карпат XV-XX століть» (1987), «Пам'ятки Замкової гори» (1999), чотирьох путівників по експозиції Закарпатського музею народної архітектури та побуту (1971, 1981, 1986, 2012), двох путівників по експозиції Закарпатського краєзнавчого музею (2004, 2006), «Нарис історії товариства «Просвіта» Карпатської Русі-України (1920-1939)» (1991), «Берегиня розумного, доброго, вічного: До 25-річчя відродження крайового товариства «Просвіта» (2015) та ін. У 2024 році побачила світ знакова книга «Августин Волошин: шлях у безсмертя», написана у співавторстві з сином Павлом.

Біобіліографічний покажчик «Павло Федака», який побачив світ до 70-річчя від дня його народження, нараховував 2939 позицій з життя і діяльності вченого, краєзнавця, музеєзнавця, громадського, культурного і політичного діяча.

Нині це число зросло понад на 800 одиниць і становить понад 3800 творчих позицій ювіляра. А це означає, що він не збирається спочивати на лаврах минулого, що є ще порох у порохівниці та нестримне бажання і надалі засівати рідну землю зернами розумного, доброго, вічного.

Побажаймо йому, невтомному трудівникові і патріоту, його чудовій родині, рідним і близьким, здоров'я і наснаги та подальшої плідної праці на ниві Просвіти – на радість людям, для добра рідного українського народу! А ще перемоги України у війні з московією!

З роси та з води, дорогий Павле!

Мирослав СОПОЛИҐА.

Визволення в періодиці

Газета *Za svobodné Československo* (20.3.1945, 2(74), 6, s. 6) опублікувала статтю під назвою *Slováci do nemeckých obcí.* Статтю передруковуємо без змін в географічних назвах сіл.

Словаки – до німецьких сіл

Під час переможного наступу Червоної армії більшість німців зі Спишу пішли з фашистською армією і таким чином покинули Кежмарок, Велику Ломницю, Гунцівці та інші спиські села. Ці села залишилися зовсім недоторканими. Будинки повністю збереглися, не пропали навіть меблі. Худоба та господарський інвентар також залишилися подекуди. Зараз до цих сіл переїжджають бідні словацькі селяни, особливо з сіл, спалених і зруйнованих війною. Новоприбулим одразу виділяють землю, щоб вони могли жити і працювати. Так, 300 сімей з Вернара і Телґарта вже переїхали до Великого Славкова, 160 сімей з Шамброна – до Ломнички, Топорця і Молдура, 130 сімей з Погорелої – до Великої Ломниці і 60 сімей з Вишньої Лапші - до Вірбова. Крім того, село Годермарк переїжджає до Гололомниці та Майорки. А незабаром каравани попрямують з Вікартівців, Шунави і Теплички до татранських сіл Мілбах і Нова Лесна. Таким чином виконується заповідь справедливості, що словаки, які постраждали від німців, стають власниками словацької землі.

Переклад зі словацької: -мі-

НАША ДАВНЯ ІСТОРІЯ (3)

ЙОЛАНА ГОЛЕНДА

(Продовження. Початок в № 2 і 3 /2025)

Йордан подає опис, де жили слов'яни (в північних країнах за Дунаєм), завоювали Мізію, Панонію, Австрію, Македонію, Фракію та осіли між ріками Дравою і Савою в Ілірії та Далмації. Землі називали слов'янськими від славних своїх подвигів. Римський історик Голонд, а потім Трог Політей теж згадували слов'янський народ. Тих, які осіли на березі Адріатичного моря, італійці називали істрами (від р. Істр-Дунай), що були слов'яни, а не склавени (від лат. sklave – раб). Ця помилка вкралася до праць Прокопія, Йордана, Блюнда та ін.

Від озера Меотиди (Азовського і Чорного моря) із холодних країн, шукаючи теплішого неба та урожайних земель, прийшли в Європу… спочатку сармати і роксолани або русичі (мали на увазі різні племена).

Німець Й. Курсус писав, що слов'янами були також венети, які вигнали готів, де тепер Литва, Білорусь та Польща. Сарматські народи розмовляли руською мовою і вирушали в похід з великою силою. Поляк Вановський вважав, що назва слов'ян походила від озера Слов'янського, що на Русі.

Давні русичі, поляки, чехи – наші предки – цінували доблесть і славу, а не матеріальні достатки, тому своїх синів, князів називали іменами, які складалися зі слова «слава»: Святослав, Борислав, Преслав, Ярослав, Мечислав, Владислав, Доброслав та ін.

Про слов'ян писав відомий римський поет Овідій Публій Назон, який був засланий імператором до Таврії. Із захопленням писав про сарматів, їх хоробрість у «Сумних елегіях», писав руською мовою, яку добре знав.

І Геродот писав про сарматів, називав їх руським народом. Сармати відрізнялися не тільки мовою, але й народними звичаями від скіфів та інших тюрків. Однак грецькі та римські історики помилково називали їх скіфами та сарматами. Потім усвідомили свою помилку і називали лише ті народи сарматами, котрі жили між Віслою і Доном. Друге питання, яке було в центрі уваги: звідки, з яких причин і за які властивості руські землі називалися Руссю.

Грецьким та римським історикам невідомі були русичі та інші північні народи. Вони їх вперто називали скіфами та сарматами, хоч назви роксолани, роксани, які відповідали назвам русаки, росани, Русь були їм відомі (Птоломей, Страбон, Пліній та інші). Так, Корнелій Тацій писав, що «роксолани, сарматський народ, переміг дві римські армії». Імператор Юстиніан не зміг приборкати сарматів ні війною, ні дружбою, тому будував замки, фортеці, аби перешкодити їм переправу через Дунай.

Як згадував Птоломей, назва роксолани, роксани була відома від II ст. до н.е. – до II ст. н.е. На цей період припадає прихід на Придніпров'я тиверців, їх асиміляція з роксоланами, відхід до Дністра й поступове формування народу, який в 1187-89 роках дістав кінцеву назву український. Поляки Длугош і Меховіта вважали, що землі були названі, за легендою трьох братів Ляха, Чеха, Руса. Так само, як чеський Крок (Казі, Тета, Лібушу), східні слов'яни (Кий, Щек, Хорив). Інші історики твердили, що назва походила від їх зовнішнього вигляду – мали русяве волосся, звідки називали їх «русаками», а їх землю – руською.

Треті виводили назву від стародавнього містечка Русса, що неподалік на північ від Новограда. Із «Велесової книги» відомі слова-назви «Руськолунь», «Руськень», та те, що коли готи на Київщині палили, грабували населення, одна частина русичів подалася на Північ, де вони побудували Новий город «Новгород», який нічого спільного з пізнішими московитами не мав, як і інші князівства навколо, що належали до Київської Русі. Навіть Володимиро-Суздальське князівство належало київському князеві-батькові Володимиру Мономаху. Аж у XII с. Юрій Довгорукий побудував на річці Клязьмі кремль-дерев'яний і назвав його Москвою, як і річку.

Князі-брати мали під своєю владою багато інших князів чи полководців (Радима, Дуліба, В'ятка). Їх нащадками були брати Аскольд і Дир, нащадки Кия. На їх князюванні закінчився рід власних київських князів.

І це одна версія походження назви Русь, бо руські народи були розсіяні, розпорошені по широкому просторі, світі.

За Біблією, «народ рош /рус/ – це слов'яни», біла раса, бо, Ной мав трьох синів – засновників трьох людських рас: Сам – самітів, смугла оливкова раса; Хам – хамітів – темношкіра, чорна раса; Яфеш – біла, світла раса. Кожна творила певну цивілізацію, віддаль між ними була приблизно 500 тисяч років, як вважали вчені.

Майже тисячоліттями старанно ховали від нас історію нашого народу, зокрема трипільську еру, бо це найвеличніша її сторінка. Наддніпрянщина була прабатьківщиною індоєвропейської культури, що виникла 6-7 тисяч років тому, вона поширилася на Схід і Захід – від Тихого, Індійського, Атлантичного океанів. Була це перша світова імперія. Причиною першого мирного розселення оріїв – трипільців було вимушене, внаслідок потужного демографічного вибуху – перенаселення. У той час, як більшість племен на земній кулі ледь животіли, блукаючи в лісах, тут справіку було висококультурне, високопродуктивне землеробство і тваринництво. Добрі харчі, інтенсивна фізична праця, моральне, роздумливе життя.

Демографічному розвою сприяв той феномен у історії людства, що тут протягом тисячоліть не було кривавих воєн і всі люди доживали до старості, полишаючи по собі велику родину із своїх дітей та внуків. Тому оріям-трипільцям стало затісно на своїй Материзні – Батьківщині і вони рушили у світи. Рушили до Франції, на острови Великобританії, на південь – Піренейський півострів, північ Африки. Далі на Апеннінський, Балканський півострови.

Друга хвиля через Кавказ рушила на південь, заснувала високу культуру Індії, Персії (Ірану). Дійшовши до Аральського моря, рушили на південь і заснували цивілізацію Межиріччя в Сирії та Месопотамії (цілий ряд українських слів: Кіш, Куша, Ума підтверджують це).

Звали цих людей «Лелеками» (боцянами) – родовим тотемом, який досі шанують цього мирного домовитого птаха, якого по-грецьки називали «Пелазгами». Відомий словацький історик Войтех Замаровський у своїй праці про Грецію не зумів ідентифікувати, хто були пелазги, які принесли з собою статуетки жінки-матері, зачинательки роду, а потім плодючості. У сучасній історичній науці переважає думка, що слов'яни спочатку називалися венетами (венедами) – це західні слов'яни. Як відомо, вони проживали в трьох регіонах Європи:

– на північних берегах Адріатичного моря, у долині ріки По і в передгір'ях Альп;

– в Галії, на узбережжі Атлантичного океану, в областях Нормандія та Бретань;

– займала значну територію Східної Європи. В Південній Прибалтиці, на нижньому Дунаї, Південних Карпат.

Називали венетів різними назвами: сарматами, скірами, гіррами, певкинами, бастарнами, фенами, іллірійцями тощо. Цікаво, що у місцях свого проживання будували міста: Венеція, Віндобона (Відень), Вінета (Амстердам) та інші.

(Далі буде)

Анна Беньо

10.2.2025 р. після тяжкої хвороби померла Анна Беньо, довгорічна членка Союзу русинів-українців СР, голова Регіональної ради СРУСР в Старій Любовні, членка Президії Центральної ради СРУСР.

Анна Беньо народилася 10.7.1958 р. в Камйонці. Все своє життя присвятила вихованню підростаючого покоління. Виховною роботою серед дітей і молоді сприяла поглибленню в них любові до рідної культури і народних традицій. Активно включалася в культурне і громадське життя, допомагала в організуванні культурних подій в Старолюбовнянському окрузі, зокрема. в підготовці і проведенні Фестивалю фольклору русинів-українців СР в Камйонці. Останнє прощання з покійною відбулось в Камйонці 12.2.2025 р.

Вічная їй пам'ять! -мі-

Календар

1.3.1920 р. - 105 років тому розпочав свою діяльність Словацький національний театр в Братиславі.
1.3.1945 р. - виникнення Української Народної Ради Пряшівщини (80). Ліквідована ЦК КПС 11.12.1952 р.
2.3.1940 р. - народилася у Новограді-Волинському актриса, колишня дикторка Радіо Свобода Евеліна Гвать (Галина Мовчан) (85).
4.3.1815 р. – народився український композитор Михайло Вербицький (210), Помер 7.12.1870 р.
5.3.1815 р. - народився публіцист, освітній діяч Іван Раковський (210). Помер 3.12.1885 р.
6.3.1475 р. – народився італійський скульптор, художник Мікеланджело Буонарроті (550). Помер 18.2.1564 р.
6.3.1905 р. - народився в Опаві чеський поет, літературний критик Ярослав Затлоукал, значну частину доробку якого становить закарпатська тематика (120). Помер 23.9.1958 р.
7.3.1875 р. - народився письменник, фольклорист, історик Гядор Стрипський (150). Помер 9.3.1946 р.
7.3.1915 р. - народився в Чукалівцях Снинського округу історик церкви, музикознавець Никифор Петрашевич (110).
8.3.1900 р. - народився педагог, культурно-освітній діяч, учитель шкіл у Вишній Полянці і Шамброні Федір Рожек (125). Помер 10.12.1980 р.
8.3.1915 р. - народився у Чабинах Меджилабірського округу педагог, письменник Андрій Кусько (110). Помер 10.12.1999 р.
8.3.1920 р. - народився у Нижньому Мирошові Свидницького округу педагог Михайло Кучерявий (105). Помер 5.3.1979 р.
9.3.1814 р. – народився український поет і художник Тарас Григорович Шевченко (211). Помер 10.3.1861 р.
10.3.1940 р. - народився в Ольці Меджилабірського округу педагог, художник, ілюстратор українських книжок доц. Іван Ґавулич, канд. наук (85). Помер 11.10.2008 р.
11.3.1995 р. - помер громадський діяч, голова ЦК Союзу молоді Карпат Андрій Сушко (30). Народився 20.2.1917 р. в Калинові Меджилабірського округу.
12.3.1975 р. - померла в Кошицях скульптор Олена Мандич (50). Народилася 26.9.1902 р. в Дюлафалва (зараз Румунія).
13.3.1935 р. - 90-річчя Чертіжнянсько-габурського селянського заворушення.
16.3.1935 р. - народився в Матівцях Свидницького округу колишній режисер, художній керівник драмколективу УНТ в Пряшеві Іван Іванчо (90). Помер 18.7.1994 р.
18.3.1945 р. - вийшло перше число органу УНРП «Пряшевщина» (80). Припинено видавання 16.8. 1951 р.
19.3.1895 р. - народився український поет Максим Рильський (130). Помер 24.7.1964 р.
19.3.1930 р. – народилася українська поетеса Ліна Костенко (95).
20.3.1945 р. - народився в Калинові Меджилабірського округу український художник Павло Лопата, який зараз проживає в Канаді (80).
21.3.1685 р. - народився німецький композитор Йоганн Себастьян Бах (340). Помер 28.7.1750 р.
21.3.1935 р. - народився в Паризівцях Снинського округу церковний діяч, настоятель храму в Сабинові Іван Яцош (90). Помер 9.8.2013 р.
21.3.1895 р. - народився український письменник Іван Ле (130). Помер 9.10. 1978 р.
24.3.1785 р. - народився словацький поет Ян Голлий (240). Помер 14.4.1849 р.
24.3.1930 р. - народився в Кружльові Бардіївського округу проф. Іван Каліст, канд. наук (95). Помер 3.1. 2012 р.
24.3.1955 р. – народився український композитор і виконавець, народний артист України Ігор Білозір (70). Помер внаслідок поранень від рук вбивців 28.5.2000 р.
27.3.1935 р. - народився в Чабалівцях Меджилабірського округу педагог, економіст доц. Іван Чорний, канд. наук (90). Помер 7.5.2013 р.
28.3.1925 р. - помер художник Едмунд Пассут (100). Народився 13.11.1860 р. в Збійному Меджилабірського округу.
28.3.1925 р. – народився український співак Дмитро Гнатюк (100). Помер 29.4. 2016 р.
28.3.1915 р. - народився в Меджилабірцях перший голова Окружного національного комітету у визволених Меджилабірцях Іван Письо (110). Помер 11.2.1973 р.
29.3.1900 р. - народився чеський поет Їржі Волькер (125). Помер 3.1.1924 р.
30.3.1865 р. - помер письменник, педагог, церковний діяч Олександр Духнович (160). Народився 24.4.1803 р. в Тополі Снинського округу.
30.3.1820 р. - народився словацький поет Андрей Сладкович (205). Помер 20.4.1872 р.
30.3.1940 р. - народилася в Потічках Стропківського округу співачка, заслужений митець Марія Мачошко (85).

В Меджилабірцях побудують водоймище

У Меджилабірцях побудують багатоцільове водосховище, яке допоможе адаптації міста до зміни клімату. На реалізацію цього проєкту місто отримало безповоротний фінансовий внесок у розмірі двох мільйонів євро від *Програми Словаччина*, без необхідності співфінансування з боку міста. Інформацію про це місто опублікувало на своїй сторінці в соціальній мережі. Метою проєкту є будівництво водозабірних споруд, які дозволять утримувати і збирати дощову воду. Водосховище також покликане виконувати ландшафтну, естетичну, рекреаційну та природоохоронну функції. «Надходження води до водосховища буде переважно поверхневим стоком, з природної водозбірної площі будівлі. Також частина води у водосховищі буде мати характер підземних вод через близькість ріки Лаборець», - уточнило місто, додавши, що для визначення кількості води з поверхневого стоку в рамках проєкту був проведений гідролого-гідравлічний розрахунок. Набережні водосховища будуть укріплені геосіткою, яка буде покрита травою.

-р-

Юлій Ставровський-Попрадов (18.1.1850 – 27.3.1899)

До 175-річчя з дня народження будителя

Наймолодшим представником будительського покоління закарпатоукраїнських письменників 19-го століття був Ю. Ставровський (псевдонім Попрадов). Писав поезію і хоч був автором різних статей, пейзажних зарисовок і нарисів про етнографію, фольклор та історію русинів Угорщини, художньою прозою спеціально не займався. На розвиток його особистості впливав передусім О. Духнович, а на поезію О. Пушкін, російський історик К. Л. Кустодієв та ін. В поетичній творчості, де порушував будительську, патріотичну, але і словацьку проблематику (вірш «Морена»), вийшов із сентименталізму і романтизму й прямував до реалізму.

З нашого погляду важливими є «СКАЗКА О ПРОИСХОЖДЕНІИ СУЛИНА», «ЯРМАРКА В ОДНОМ ГОРОДѢ ВЫШНЕГО СПИША» і дорожні нотатки «ОЧЕРКИ ИЗ ПОПРАДСКОЙ РУСИ» та «ПОѢЗДКА ПОД КАРПАТОМ», які мали науково-популярне спрямування. «Сказка о происхожденіи Сулина» (1872) - це літературно оброблений народний переказ про історію виникнення села Сулин, яке заснував руський, що походив із руської Польщі, проживав у Галичині, де займався виробництвом скла. В творі «Ярмарка в одном городѣ Вышнего Спиша» (1872) відтворено типову картину списького ярмарку, разом з усіма його учасниками - покупцями і продавцями та ярмарковими звичаями, у зображенні яких помітний вплив Миколи Гоголя. На увагу заслуговує насамперед картина національного складу ярмарчан і відтворення їхнього характеру. Автор позитивно оцінює чесність і поведінку словацьких торговців полотном, шафраном і рознощиків мастил та олійних фарб.

Подорож Ю. Ставровського-Попрадова тою частиною Списького комітату, де живуть закарпатські українці (лівий берег ріки Попрад), зображена в нарисі «Очерки из Попрадской Руси» (1872). Цей літературний документ, разом з нотатками *«Руського путника»*, належить до перших описів подорожі цією областю з пера закарпатоукраїнського автора. З-поміж авторів інших національностей неповні фрагментарні згадки про частину теперішньої Східної Словаччини з першої третини XIX століття належать офіцерам Ф. Глінці та В. Броневському, етнографові академіку П. Кеппену, німецьким та мадярським діячам. Ю. Ставровський почав свою подорож у Шариському або Плавецькому Сулині і продовжував через Липник, Старину, Уяк (зараз Удол), Гайтівку, Плавеч, Баровці (зараз Баєрівці), Штельбах (зараз Тихий Потік) у Шамброн. Автор відмічає топографічні, етнографічні та природничі особливості середовища і креслить типові явища кожної місцевості. Інформації про окремі явища - склад та лікувальні властивості мінеральної води, історія виникнення місцевих назв тощо, переплітаються з романтичними описами природи. Проза написана публіцистичним стилем і в цілому творі відчутна любов автора до рідного краю.

Дорожні нотатки «ПОѢЗДКА ПОД КАРПАТОМ» (1873) є ніби продовженням вищезгаданого мандрування. Група студентів, які відпочивають під час канікул, вирушили з Орлова через Любовню, Ружбахи, Подолин (зараз Подолинець) до Стоторга (зараз Ігляни) розглянути чудовий край. Так само, як і в попередньому нарисі, і тут автор зосередився на явища, які типові для кожної місцевості. На належному фаховому рівні повідомляє про лікувальні джерела, інформує про спосіб життя руського, словацького, польського та німецького населення, звертає увагу на історію та пам'ятники окремих міст. Ю. Ставровський запримітив і негативні явища навколо себе. Він їх не лише критично оцінює, але й підсумовує та пропонує конкретне розв'язання окремих проблем (зміни графіку пряшівсько-тарновської залізниці, побудову моста через ріку Попрад в Орлові, відбудову курортів тощо).

Прозова творчість Ю. Ставровського мала виразне інформативно-пізнавальне значення. Конкретні факти та явища навколишньої дійсності зображені в ній на фоні романтичного пейзажу. З-поміж закарпатоукраїнських письменників XIX століття він показав себе одним з кращих художників слова у відтворенні природи. Якщо порівняти дорожні нотатки Ю. Ставровського і О. Митрака, бачимо, що на відміну від останнього, Ю. Ставровський в них не порушував соціальних проблем. Поштовхом до написання цих творів у його випадку могли стати мадярські публіцистичні джерела. На початку XX століття в традиції писання дорожніх нотаток продовжував Гіадор Стрипський.

Любиця БАБОТА.

Сторінки минулого (124)

ВІЛЛА СУДНІЦІ – VILLA SUDNICI - парафія невідомого місцезнаходження

Історик Ян Бенько в монографії *Osídlenie severného Slovenska* (1985) у середньовічних грамотах знаходить парафію невідомого місцезнаходження Вілла Судніці. Ф. Уличний вважає цю назву першою письмовою згадкою про Свидник: «Najstaršia správa o Svidníku je v jednom z registrov pápežského desiatku, pravdepodobne z roku 1334. Strohý zápis dokazuje, že svidnícky farár podobne ako ostatní šarišskí farári zaplatil desiatu časť zo svojich cirkevných príjmov od miestnych farníkov do pápežskej pokladnice. Z toho vyplýva, že vo Svidníku vtedy žilo katolícke, teda slovenské obyvateľstvo. Je zrejmé, že tunajšie sídlisko, dedina a farnosť jestvovali pred tridsiatimi rokmi 14. storočia».

Це твердження спростовують нові дослідження словацького історика Петра Зубка, який посилається на протоколи канонічних візитацій латинських єпископів 1814 – 1815 рр., в яких зазначено, що парафії як у Вишньому Свиднику, так і в Нижньому Свиднику за своїм походженням, безсумнівно, грецького обряду: «Od svojho vzniku nepochybne gréckeho obradu».

Я. М. Корабинський в лексиконі сіл Угорщини наводить, що станом на 1786 рік як у Вишньому Свиднику, так і в Нижньому Свиднику проживають руснаки і що вони православні.

Що у Вишньому Свиднику проживали люди грецького обряду, дочитуємось у монографії П. Шолтеса *Tri jazyky, štyri konfesie* (2009). Автор монографії посилається на візитацію списького єпископа 1780 року, яка про місцеву людність пише: „Populus linguae natione Ruthenicae".

В Краєзнавчому словнику сіл Словаччини (Vlastivedný slovník obcí na Slovensku) в третьому томі про Вишній Свидник читаємо: «Vyšný Svidník. Obec je doložená z roku 1330 ako (villa) Sudnici, neskôr ako Scyuidnik (1355), Syuednik (1357), Zuydnegh (1414), utraque Zwydnegh (1415), Felsö Swidnik (1618), Wissny Swidnik (1773); по-мадярськи: Felsőszvidnik, Felsővízköz». Відомі такі історичні назви Нижнього Свидника: (altera) Zuydnegh (1414), utraque Zwydnegh (1415), Also Swidnik (1618), Nizny Swidník (1773), Alschó-Swidnik (1786), Alsó-Szvidnik, Dolní Swidník (1808), Alsószvidnik (1863 – 1902), Alsóvízköz (1907 – 1913), Nižný Svidník (1920 – 1944); по-мадярськи: Alsoszvidnik, Alsóvízköz.

Ян Бенько вивертає, що Вілла Судніці пов'язана з Свидником. Ось відповідний уривок з його монографії: «Doteraz neidentifikovanú farnosť *„(in villa) Sudnici"* z pápežského desiatkového registra z rokov 1332-1337 nemožno stotožňovať so Svidníkom, ako to urobil Ortvay, I.: *Magyarország egyházi foldleírása a XIV. század elején* I. Budapešť 1891, s. 202-210 a po ňom *Vlastivedný slovník obcí...* III, s. 110. Neskorší Svidník bol súčasťou panstva Stročín, v ktorom už k roku 1317 bolo doložené aj mýto, a keďže v tom čase Stročín nemal farský kostol, nemohol ho mať vtedy s najväčšou pravdepodobnosťou ani nejestvujúci Svidník».

Польська Вікіпедія походження слова «Швидниця» пояснює від старої польської назви куща Świdwa, що означає один з видів свида, дерена (по-словацьки drieň). «Таким чином, ця назва тісно пов'язана з топографічним розташуванням міста. Місто лежить на річці, а місце, де виросло місто, заросло кущами дерену».

Кущ дерена нагадує назву села Дрениця. Історичні назви села Дрениця: Sum (1343), пізніше Som (1427), Soma (1786), Saoma (1808), Šoma (1920), Drienica (1948); по-мадярськи Som, Felsősom.

Отож, як видно, питання назви і місцезнаходження Вілли Судніці постійно відкрите.

-мі-

NOVE ŽYTŤA Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00177725. Ročník 75. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Náklad: 400 ks. Ročné predplatné 12,50 €. Štvrťročné predplatné 3,125 €. Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P.O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranicna.tlac@slposta.sk. Sadzba: QINET, Tlač: Grafotlač Prešov s.r.o. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

KULT MINOR FOND NA PODPORU KULTÚRY NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

НОВЕ ЖИТТЯ Видає Союз русинів-українців СР. Рік видання 75. Головний редактор Мирослав Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.